

**Rotterdamse
Academie
van
Bouwkunst**

Atelier 1.5: Het Zeer Grote Gebouw: Palazzo Publico

Thema: Het zeer grote gebouw
Object: Cultuurcluster Spui Den Haag (grootschalig, publiek, hybride)

Studiejaar: 2010-2011 / 1ste semester

Vrijdag: 13u45-19u45

Bijeenkomsten: 3, 10, 17 en 24 september

1, 8 15 en 29 oktober

5, 12, 19 en 26 november

3 en 10 december

Afronding: week 50/2010

Presentatiepanelen moeten op maandagavond 13 december opgehangen worden, later opgehangen werk wordt niet beoordeeld.

Studielast: 9 ECTS (252 uur, waarvan 70 tijdens de bijeenkomsten op vrijdag)

A/S punten: 9A/0S

Complexiteit: Middel-Hoog

Bijzonderheden: -

Docenten: André Kempe (Kempe Thill) & Peter Jansen Schoonhoven

Inhoud

Sinds mensenheugenis tot op dag van vandaag blijkt de mens bij bepaalde bouwopgaven heel groot te willen bouwen; enorme volumes, veelal met immense ruimtes en met opgeblazen bouwelementen. De wens om kolossale bouwwerken te willen oprichten kan voortkomen uit het willen tonen van macht ; maar kan ook puur een simpel, naïef plezier inhouden om grenzen te willen opzoeken van wat de mens nog kan vatten ; maar kan ook gaan over het willen imiteren van voor de menselijke perceptie absolute, metafysische, onmetelijke verschijnselen als het hooggebergte, de oceaan of de oneindige kosmos van sterren en planeten.

De westerse maatschappij is gebaseerd op economische groei. Dit geldt voor vrijwel alle maatschappelijke niveaus en zowel voor activiteiten, instellingen, omzetten, als ook voor de gebouwen, die steeds groter en complexer worden als gevolg van de nog steeds toenemende welvaart met de toename van gezinsbudget en beschikbare vrije tijd en behoefte deze op een interessante manier te besteden. Anderzijds ontstaat door economische druk de trend om openbare instellingen efficiënter te laten functioneren en worden hele maatschappelijke sectoren als scholen, ziekenhuizen, maar ook theaters en concertzalen, geherstructureerd tot voor kort ongekende grote programmatische bundelingen.

De behoefte om grote bundelingen te realiseren vraagt om een architectonisch antwoord op de vraag hoe heden ten dage adequaat grootschalig te bouwen; te meer ook door het fenomeen dat de zakelijke overweging om programma's te bundelen veelal samengaat met de ambitie van gemeentelijke overheden of andere verantwoordelijke instellingen om zich in competitie met vergelijkbare partijen onderscheidend te manifesteren. Door navolging van het zogenaamde "Bilbao – effect" moet, met als doel "de stad op de kaart te zetten, een nieuw te bouwen groot gebouw werken als een aansprekend logo. Het bouwen van publieke grootschalige verzamelgebouwen is door de steeds ingewikkeldere verhoudingen binnen democratische besluitstructuren, door moeilijkheden om financieringsconstructies op te zetten en door toenemende eisen aan duurzaamheid en energiezuinigheid en dergelijke een lastige opgave. Dit terwijl voor het verwezenlijken van een heel groot gebouw voor ontwerpers de architectonische schaal op zich al een niet eenvoudig op te lossen vraagstuk is. Het architectuuratelier "*palazzo publico*" wil deze ontwerpproblematiek bestuderen en heeft kort *samengevat groot bouwen* tot thema.

Opgave

In het architectuuratelier “palazzo publico” heeft de opgave een programma van eisen omwerken tot een locatiegebonden bouwplan nadrukkelijk ontwerpvaardigheid ten doel. Om voordat er zelf wordt aangevangen met het maken ontwerpoverwegingen meer met de materie vertrouwd te raken, wordt een bestaand gebouw met de kenmerken van een palazzo publico geanalyseerd. De analyse geschiedt aan de hand van een door de docenten samengestelde notitie over ontwerpaspecten aangaande publiek, hybride en heel groot bouwen. Van het daarna zelf te vervaardigen ontwerp voor de **cultuurcluster Spui Den Haag** worden uitspraken verwacht omtrent **stedelijke inpassing, functionele lay-out , ruimtelijk ontwerp, materialisatie, detaillering en uitrusting** die worden vastgelegd met locatiemodel schaal 1 op 500 en met verzorgde en leesbare tekeningen 1/200 van de plattegronden, doorsneden en gevels en 1/5 van de er toe doende principe details. Daarnaast moet in een tekst de kwaliteit van het ontwerp worden toegelicht.

In het atelier ‘palazzo publico’ worden studenten gestimuleerd te zoeken naar :

- 1. een synthetische en geïntegreerde architectuur, zonder scheiding tussen enerzijds de techniek en anderzijds de architectonische ruimtelijkheid en verschijningsvorm.
- 2. een gebalanceerde architectuur, waarbij functionaliteit en esthetiek zich evenwichtig tot elkaar verhouden en er niet om reden van een spectaculaire verschijning bruikbaarheid wordt geschaad.
- 3. architectuur, die het probleem van de zeer grote schaal niet door willekeurige toevoegingen en “vehikels” probeert te vatten, maar door de adequate toepassing van de meest basale, meest voor de hand liggende en eenvoudige architectonische elementen als deuren, ramen, constructieve onderdelen en dergelijke die integraal onderdelen van het ontwerp behoren te zijn.
- 4. een architectonische ruimtelijkheid en verschijningsvorm die helder de publieke dimensie definieert.

Planning en inhoud per week

Atelierweek 1 t/m 3:

Kennismaken met de locatie en het programma van eisen en analyseren van een bestaand gebouw met de kenmerken van een palazzo publico.

Atelierweek 4 t/m 9:

Met behulp van modellen, schetsen en documentatieonderzoek de richting bepalen van het ontwerpproject en bepalen hoe bruikbaar en esthetisch de functies zijn te positioneren en het bouwvolume stedenbouwkundig is in te passen; deze fase resulteert in een complete maar “rammelige” set tekeningen die wordt geëvalueerd en bekritiseerd.

Atelierweek 10 t/m 15:

Verbeteren, completeren en presentatie gereedmaken van het ontwerp.

Lezingen :

Maarten Smitt voormalig stadsstedenbouwer Den Haag en **Johannes Kuhn** architect Stadtschloss Berlin

Beoordelingscriteria

Het project wordt aan de hand van de eindkwalificaties en de leerdoelen beoordeeld.

Leerdoelen:

Na afloop heeft de student:

- vaardigheid in het ontwerpen van een complex gebouw waarbij rekening gehouden moet worden met zowel architectonische en technische aspecten als programmatische aspecten zoals multifunctionaliteit en flexibiliteit;
- vaardigheid een ontwerp uit te werken waarbij uitspraken gedaan worden over het publieke karakter van stad en gebouw;
- inzicht in de maatschappelijke context waarin het ontwerpend handelen plaatsvindt en welke consequenties heeft voor het ontwerp.

Eindkwalificaties van de opleiding tot architect die in dit atelier aan de orde komen

MArch	1	2	3	4	5	6	7	8	9a	9b	9c	9d	9e	9f	9g	9h	9i	9j	10	11
--------------	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1. Vervaardigt (vernieuwende) architectonische concepten en ontwerpen die aan maatschappelijke, esthetische, technische, financiële, functionele en juridische eisen voldoen.
3. Initieert, ontwikkelt, analyseert, interpreteert en/of beoordeelt een opdracht of opgave zelfstandig en vertaalt deze in een architectonisch concept of ontwerp.
4. Maakt technisch bekwaam een integraal ontwerp dat voldoet aan kaders voor kwaliteit, (bouw)voorschriften, budget, tijd en eisen van gebruikers en opdrachtgevers.
5. Formuleert beargumenteerde vakinhoudelijke oordelen en houdt daarbij rekening met maatschappelijke en ethische verantwoordelijkheden die zijn verbonden aan het toepassen van de eigen kennis.

6. Werkt en studeert zelfstandig en autonoom in de beroepspraktijk en de studie, reflecteert op eigen gedrag (reflection in action) en is in staat hierin vernieuwing aan te brengen.
7. Zet zelfstandig en/of in (multidisciplinair) teamverband het ruimtelijk vormgevend vermogen in als onderzoeksinstrument, op basis van methoden van voor de ontwerppraktijk relevant onderzoek.
8. Hanteert relevante methoden van onderzoek bij het maken van architectonische projecten en integreert de resultaten hiervan in (innovatieve) oplossingsvarianten voor architectonische concepten en ontwerpen.
- 9a. Past bij het maken van architectonische concepten, ontwerpen en projecten passende kennis van de maatschappelijke (sociale, economische, culturele én politieke) processen, ontwikkelingen en trends, voor zover die van invloed zijn op het vakgebied van de architectonische vormgeving verantwoordt deze kennis en inzichten.
- 9h. Past bij het maken van architectonische concepten, ontwerpen en projecten inzicht in de problemen op het gebied van het constructief ontwerp, de constructie en de civiele bouwkunde in verband met het ontwerpen van gebouwen toe en verantwoordt deze kennis en inzichten.
10. Maakt op adequate wijze een ontwerp én plan in beeld, geschrift en woord voor anderen inzichtelijk en reflecteert hier kritisch op.

Eindkwalificaties van de opleiding tot stedenbouwkundige die in dit atelier aan de orde komen

MUrb	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10a	10b	10c	10d	10e	10f	10g	10h	10i	10j	11	12	13
-------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	----	----	----